

Toets nieuw Associate- degreeprogramma

Commerciële Economie Fontys Hogescholen

13 april 2017

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	5
3	Beschrijving van het programma	6
3.1	Algemeen	6
3.2	Profiel instelling	6
3.3	Profiel Ad-programma	6
4	Beoordeling Ad-programma	7
4.1	Beoogde eindkwalificaties	8
4.2	Onderwijsleeromgeving	9
4.3	Toetsing	14
4.4	Algemene conclusie over de kwaliteit van het Ad-programma	16
5	Overzicht oordelen	17
	Bijlage 1: Samenstelling panel	18
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	20
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	22
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	23

1 Samenvattend advies

Fontys Hogeschool voor Marketing en Management beoogt haar studenten met het Ad-programma Commerciële Economie op te leiden tot 'startbekwame professionals' die succesvol kunnen functioneren als uitvoerend professional in het domein van marketing en verkoop en een essentiële bijdrage kunnen leveren in een (inter)nationale commercieel-economische leer- en werkomgeving.

Het Ad programma Commerciële Economie richt zich in haar doelstellingen op beroepen binnen een commerciële afdeling van een organisatie, bijvoorbeeld, als assistent of junior marketingmanager, salesmanager, accountmanager, marketingcommunicatie-manager, manager inkoop, categorymanager of brandmanager. De beoogde Ad-beroepen onderscheiden zich van mbo-4 niveau door de gerichtheid op uitvoering. Fontys Hogeschool heeft naar het oordeel van het panel goede keuzes gemaakt bij het opstellen van de eindkwalificaties. Ten opzichte van de eindkwalificaties van de bacheloropleiding zijn enkele aanpassingen voor het Ad-programma gedaan. Zo komt de competentie Strategie en beleidsontwikkeling niet voor in het Ad-opleidingsprofiel en is er veel aandacht voor persoonlijk leiderschap. De eindkwalificaties zijn grondig met verschillende kaders afgestemd en richten zich op de competenties waar het commerciële werkveld behoefte aan heeft. De behoefte aan de nieuwe Ad is onderzocht in een grootschalig instroom- en werkveldonderzoek. Daarnaast is aan de werkveldcommissie van de bachelor Commerciële Economie gevraagd hoe zij staan ten opzichte van het aanvragen van dit Ad-programma. Ook heeft de opleiding bij het afleggen van bedrijfsbezoeken voor de bachelor input opgehaald ten behoeve van het ad-profiel. De afstemming met het werkveld is zorgvuldig gebeurd. Het panel stelt vast dat opleiding voldoet aan de relevante nationale en internationale domeinspecifieke eisen.

Het curriculum van het Ad-programma Commerciële Economie is op dezelfde wijze opgezet als de bacheloropleiding Commerciële Economie. Het nieuwe Ad-programma is toegesneden op de werkende student die zich verder wil kwalificeren. Ook is de thematiek door de opdrachten en de keuzeonderwerpen van de afstudeeropdracht, nader toegesneden op de wensen van het werkveld. Het Ad programma geeft de mogelijkheid om door te stromen naar de bacheloropleiding.

Het curriculum van het Ad-programma is volgens het panel adequaat en logisch opgebouwd. Het Ad-programma beschikt over modules met bewezen kwaliteit. Het curriculum is zichtbaar samenhangend. Tevens richt het Ad-programma zich op aspecten waaraan het werkveld behoefte heeft. Het reeds aanwezige studiemateriaal voor het Ad-programma is inhoudelijk voldoende met een voor de werkvelddeskundigen uit het panel herkenbaar niveau. De afstudeeropdracht behorende bij het Ad-programma Commerciële Economie leidt tot een eigenstandig opleidingsprofiel.

Het onderwijzend personeel van de bacheloropleiding Commerciële Economie is geschikt om ook het Ad-programma te kunnen verzorgen. De vakinhoudelijke kennis, de didactische vaardigheden en het niveau zijn in orde en ook heeft het personeel de juiste omvang om het onderwijs te kunnen uitvoeren. Docenten zetten zich actief in om zich bij te scholen en onderwijskundig te professionaliseren.

De kwaliteit van de werkplek van studenten wordt adequaat bewaakt. Studenten van het Ad-programma hebben de beschikking over adequate voorzieningen. De toetsing van het portfolio, waar studenten gedurende het volledige programma aan werken, is naar het oordeel van het panel nog onvoldoende uitgewerkt. De beoogde inhoud, de vorm en de wijze van beoordeling van het portfolio zijn nog onvoldoende uitgewerkt. Hierdoor is het voor studenten onvoldoende duidelijk wat er van hen verwacht wordt. Ook voor het panel is het weinig inzichtelijk. Gezien de grote omvang van het portfolio (23 EC in de propedeuse, en 4 EC in studiejaar 2) beoordeelt het panel standaard 2 met een onvoldoende onder verwijzing naar de beslisregels in het gehanteerde kader waarin het oordeel 'voldoet ten dele' niet mogelijk is.

Het toetsbeleid is instituutsbreed vastgesteld. Het toetsbeleid is adequaat beschreven en geeft betrokkenen voldoende handvatten om de kwaliteit van toetsing te kunnen garanderen. De kwaliteit van toetsing wordt geborgd door de toetsmatrijzen, de antwoordmodellen en de beoordelingsformulieren.

De opleidings- en de examencommissie voeren hun taken adequaat uit. De kritische houding van de examencommissie kan worden versterkt. Door de ervaring van de examencommissie heeft het panel er vertrouwen in dat de examencommissie haar taken goed kan uitvoeren.

Het panel beoordeelt standaard 1 en 3 als voldoende. Doordat het substantiële onderdeel portfolio (23 EC) van de propedeuse nog onvoldoende is uitgewerkt, beoordeelt het panel standaard 2 met een onvoldoende. Het panel komt al met al tot een eindoordeel voldoende onder voorwaarde ten aanzien van de kwaliteit van het nieuwe Associate-degreeprogramma Commerciële Economie van de Fontys Hogescholen en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

De voorwaarde die het panel stelt luidt:

De opleiding levert uiterlijk 1 september 2017 een studiehandleiding aan voor het portfolio van de propedeuse waarin dit programmaonderdeel gedetailleerd en inhoudelijk adequaat en grondig is uitgewerkt. Dit houdt in dat de leerdoelen moeten zijn geformuleerd, de beoogde invulling van het portfolio wordt toegelicht en dat ook de uitwerking van de toetsing en beoordeling van het portfolio (inclusief toetsvormen en beoordelingscriteria) aan de gestelde kwaliteitsnormen voldoet.

Den Haag, 13 april 2017

Namens het panel ter beoordeling van de beperkte Toets nieuw Associate-degreeprogramma Commerciële Economie van de Fontys Hogescholen,

Jacintha Bonsma-Haarlemmer, MEd
(voorzitter)

drs. A.N. Koster
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel vastgesteld met volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Jacintha Bonsma – Haarlemmer, MEd; Opleidingscoördinator Commerciële Economie deeltijd/duaal aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN);

Leden:

- Drs. Ing. Jos Rooijackers; Directievoorzitter Rabobank Eindhoven-Veldhoven;
- Drs. Kris Brees, Kris Brees is senior adviseur en partner bij ICSB Marketing en Strategie;
- Student-lid: Arie van Scheepen; recent afgestudeerd aan de Universiteit Utrecht, deeltijd master Bestuurs- en Organisatiewetenschappen.

Het panel werd bijgestaan door Jetse Siebenga, procescoördinator NVAO en drs. Astrid Koster, onderwijskundige, Edukos Advies, secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de instelling verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Naar aanleiding van de aanvullende informatie heeft het panel per e-mail aanvullende vragen en opmerkingen uitgewisseld. Op 17 februari 2017 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en nadere vragen geformuleerd voor de aanvrager. Deze vragen zijn door de secretaris geïnventariseerd en zijn als input gebruikt voor het locatiebezoek. In bijlage 3 van dit adviesrapport is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ontvangen.

Op 13 maart 2017 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de instelling. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 31 maart 2017 aan de instelling voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De instelling heeft op 12 april 2017 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot enkele wijzigingen, waarna het definitieve rapport is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 13 april 2017 aan de NVAO aangeboden.

3 Beschrijving van het programma

3.1 Algemeen

Instelling:	Fontys Hogescholen
Ad-programma:	Commerciële Economie
Variant:	deeltijd
Locatie:	Eindhoven
Studieomvang (EC):	120 EC
CROHO-onderdeel:	Economie
Graad:	Associate Degree

3.2 Profiel instelling

Fontys Hogeschool is een kennisinstituut met een gevarieerd aanbod aan cursussen en trainingen die vooral in Zuid-Nederland gegeven worden. Er zijn 28 instituten die ongeveer 85 bacheloropleidingen verzorgen in de varianten voltijd, deeltijd, duaal en in-service. Fontys biedt daarnaast 40 masteropleidingen en 6 Associate degrees aan. Aan Fontys zijn meer dan 4.300 medewerkers en ruim 44.000 studenten verbonden. Naast onderwijs legt Fontys zich met 39 lectoraten ook toe op onderzoek, kennisinnovatie en contractactiviteiten. De Fontys onderwijsvisie is gevat in de zinsnede: "Groeï door aandacht en uitdaging".

3.3 Profiel Ad-programma

De deeltijd Ad-opleiding Commerciële Economie (CE) wordt aangeboden vanuit het instituut Fontys Hogeschool voor Marketing en Management (FHMM). Dit instituut verzorgt meerdere voltijdse en deeltijdse bacheloropleidingen. Tevens biedt het instituut het Ad-programma Small Business en Retailmanagement aan. Het beoogde Ad-programma is nieuw voor Fontys Hogescholen. Voor Nederland is dit geen nieuw Ad-programma: er zijn meerdere hogescholen die een soortgelijk programma aanbieden.

Met de nieuwe Ad-opleiding (niveau 5) geeft FHMM invulling aan de ruimte tussen het opleidingsniveau van mbo-4 en hbo-bachelor (niveau 6). De Ad-Commerciële Economie is bedoeld voor personen die op mbo 4-niveau werkzaam zijn in een marketing- of verkoopfunctie bij business-to-businessbedrijven. De potentiële studenten willen zich verbreden of verdiepen in hun huidige functie en zich daarom laten opscholen, omscholen en bijscholen tot niveau 5 om complexere taken met een grotere mate van zelfstandigheid aan te kunnen.

4 Beoordeling Ad-programma

Van toepassing is het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuw Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832). Dit kader wordt gebruikt als de instelling beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van het Ad-programma en is gericht op drie vragen:

1. Wat beoogt het Ad-programma?
2. Hoe wil het Ad-programma dit realiseren?
3. Hoe wil het Ad-programma dit toetsen?

Deze drie vragen zijn vertaald in drie standaarden. Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van het Ad-programma, op een driepuntsschaal.

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van het Ad-programma in totaal.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

Het Ad-programma voldoet niet aan de basiskwaliteit.

Voldoende onder voorwaarden¹

Het Ad-programma voldoet onder voorwaarden aan de basiskwaliteit.

Voldoende

Het Ad-programma voldoet aan de basiskwaliteit.

Indien een opleiding niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

¹ Alleen mogelijk bij een onvoldoende op standaard 2.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.2 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Fontys Hogeschool voor Marketing en Management beoogt haar studenten op te leiden tot 'startbekwame professionals' die succesvol kunnen functioneren als uitvoerend professional in het domein van marketing en verkoop en een essentiële bijdrage kunnen leveren in een (inter)nationale commercieel-economische leer- en werkomgeving.

De eindkwalificaties van de opleiding zijn gebaseerd op de eindkwalificaties van de bacheloropleiding Commerciële Economie. Deze zijn landelijk vastgesteld en geformuleerd op basis van het landelijk beroepsprofiel uit 2013. Fontys heeft op basis van het landelijk profiel (met 11 competenties) een eigen competentieprofiel opgesteld voor de CE-Bacheloropleiding (met 9 competenties). Ten opzichte van de eindkwalificaties van de bacheloropleiding zijn enkele aanpassingen voor het Ad-programma gedaan. Zo komt de competentie Strategie en beleidsontwikkeling niet voor in het Ad-opleidingsprofiel.

De beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding heeft het instituut tevens gerelateerd aan zowel het bachelorniveau als aan de Dublin-descriptoren. Het verschil tussen beide opleidingsniveaus hangt samen met het functieniveau waarvoor opgeleid wordt en het daarvan afgeleide niveau waarop de competenties beheerst moeten worden. De beoogde Ad-beroepen onderscheiden zich van mbo-4 niveau door de gerichtheid op uitvoering. De Ad-afgestudeerde heeft doorgaans een beroep binnen een commerciële afdeling van een organisatie, bijvoorbeeld als assistent of junior marketingmanager, salesmanager, accountmanager, marketingcommunicatie-manager, manager inkoop, categorymanager of brandmanager. De behoefte aan de nieuwe Ad is onderzocht in een grootschalig instroom- en werkveldonderzoek. Daarnaast is aan de werkveldcommissie van de bachelor Commerciële Economie gevraagd hoe zij staan ten opzichte van het aanvragen van dit Ad-programma. Tot slot hebben docenten het laatste half jaar tijdens bedrijfsbezoeken met bedrijven gesproken over het ad-profiel. Input uit deze bezoeken zijn gebundeld in een verslag.

Overwegingen

Fontys Hogeschool heeft naar het oordeel van het panel goede keuzes gemaakt bij het opstellen van de eindkwalificaties. De eindcompetenties van het Ad-programma zijn praktijkgericht en breed vormgegeven. Naar de waarneming van het panel zijn de eindkwalificaties grondig met verschillende kaders afgestemd. Het panel is van oordeel dat de opleiding op adequate wijze beargumenteert dat het Ad-programma hiermee zowel internationaal, nationaal, als regionaal aan de eisen van de beroepspraktijk voldoet.

Ook is het beoogde Ad-niveau van het programma goed onderbouwd en uitgewerkt: het is duidelijk dat de opleiding uitgaat van een niveau dat ligt tussen een bachelor en mbo-4. Het panel vindt de doelstellingen van het Ad-programma Commerciële Economie waardevol en is daarnaast van oordeel dat het Ad-programma zich op de competenties richt waar het werkveld behoefte aan heeft.

Het werkveld heeft tevens een zichtbare inhoudelijke inbreng gehad. Zo is de aandacht voor persoonlijk leiderschap voor het werkveld erg van belang. De werkveldcommissie is in dit licht naar het oordeel van het panel actief en betrokken. Ook de relatie met de werkgevers van studenten is erg goed te noemen. In de onderwerpen die de opleiding behandelt komt de praktische relevantie goed tot zijn recht, aldus het panel. Het werkveld bevestigde deze behoefte aan een opleiding op Ad-niveau tijdens het locatiebezoek.

Het panel waardeert tot slot de doelstelling van Fontys Hogescholen om studenten een alternatief te bieden voor een bacheloropleiding en studenten de mogelijkheid biedt door te stromen naar de bacheloropleiding. Het panel vindt het ook positief dat dit Ad-programma verschilt van het tweede jaar van de bacheloropleiding. Doorstroom is dan ook enkel met het behalen van extra studiepunten mogelijk.

Conclusie: Voldoende

4.3 Onderwijsleeromgeving

4.4 Standaard 2

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Curriculum

Het Ad-programma Commerciële Economie duurt nominaal twee jaar en heeft een omvang van 120 studiepunten (ECTS). De opleiding wordt alleen in deeltijd aangeboden. Het programma is op dezelfde wijze opgezet als de deeltijdse bacheloropleiding Commerciële Economie. Het eerste jaar volgen studenten een grotendeels gelijk programma, in het tweede jaar is er in het Ad-programma ruimte voor een eigen afstudeeropdracht. Het programma staat beschreven in de studiegids van de opleiding.

Het programma van de Ad-opleiding is verdeeld in twee fases: de propedeuse- en de hoofdfase. In het informatiedossier geeft de opleiding aan welke programmaonderdelen per fase worden aangeboden en hoe deze zich verhouden tot de competenties zoals toegelicht bij standaard 1. De propedeuse is zodanig ingericht dat de studenten zich een goed beeld kunnen vormen van de beroepen binnen het commerciële domein. Daarnaast wordt ruimte geboden om te werken aan taal- en rekenvaardigheden. Onderstaande tabel geeft een schematisch overzicht van het Ad-programma:

Jaar 1: propedeuse			
Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Nulmetingen &workshops (- EC)		Consumenten- gedrag (2 EC)	Algemene Economie (2 EC)
Marktonderzoek 1 (8 EC)		Bedrijfseconomie 1 (financiën) (2 EC)	E-marketing (4 EC)
Marketing 1 (product&promotie) (4 EC)		Marketing 2 (prijs en plaats) (4 EC)	
English listening and speaking (4 EC)		Bedrijfscommunicatie (7 EC)	
Portfolio (23 EC)			

Jaar 2: hoofdfase			
Bedrijfseconomie 2 (kosten& opbrengsten) (4 EC)	E-business (4 EC)	Afstuderen (20 EC)	
Marketingcommunicatie (16 EC)			
CRM/Informatiemanagement (5 EC)		Recht 1 (privaat) (3 EC)	Engels reading (1 EC)
Sales 1 (accountmanagement (3 EC)		Begeleidings-programma (- EC)	Round Table: Green Meets grey (- EC)
Portfolio (4 EC)			

Semester 1 legt de basis met een introductiebijeenkomst en inleidende colleges over Marketing en Marktonderzoek. Via een workshopreeks wordt het instroomniveau getoetst in nulmetingen en zo nodig verbeterd (Rekenen, Nederlandse taal en Engels) en er is aandacht voor het persoonlijk functioneren in de beroepspraktijk. Semester 2 biedt verdieping op het gebied van marketing: studenten leren een marketingplan schrijven. In semester 3 verschuift de aandacht naar verkoop en het onderhouden van zakelijke relaties. Ook staat opnieuw Engels op het programma. Semester 4 is de afstudeerperiode. De studenten schrijven daarin onder begeleiding van een docent individueel een adviesplan voor hun werkgever, in een van de zes gedefinieerde afstudeeronderwerpen. Voor elk uitstroomonderwerp zijn vakken in verschillende combinaties aangewezen. Tevens worden onderzoeksvaardigheden aangeboden in het Ad-programma. Praktijkgericht onderzoek is inherent bij een marketinggerichte opleiding die wensen en behoeften van klanten centraal stelt. Deze zijn verweven in de projecten en worden niet als aparte module aangeboden.

Uit het informatiedossier blijkt dat studenten in het portfolio relevante casussen verzamelen. Dit portfolio wordt in zowel het eerste jaar, als ook in het tweede jaar van de opleiding opgebouwd en levert bewijsvoering voor het aantonen van prestatie-indicatoren en competenties op niveau 1 (P-fase) en het Ad-niveau. De omvang van het portfolio in de propedeuse is 23 EC en in het tweede jaar 4 EC.

Bij de vormgeving van het onderwijs volgt de Ad-Commerciële Economie het didactisch concept waarin een belangrijk fundament de verbinding met de praktijk, de werkomgeving van de student is. De verbinding is geborgd in de 'learning community', aldus het informatiedossier. Het didactisch concept voor de learning community is onder meer gebaseerd op de uitgangspunten van sociaal-constructivistisch en connectivistisch onderwijs.

Het Ad-programma Commerciële Economie en het bachelorprogramma Commerciële Economie hebben een gemeenschappelijke propedeuse. Studenten kunnen na de propedeuse overstappen van de Ad naar de bachelor en vice versa. Ook na het tweede jaar kunnen Ad-studenten doorstromen naar de bachelor. Zij krijgen dan een vrijstelling voor jaar 1 en jaar 2, maar dienen in een 'extra halfjaar' nog de vakken te behalen die zij vanwege hun Ad-afstudeeronderzoek niet hebben kunnen volgen.

Instroom

De toelatingseisen voor het Ad-programma zijn vastgelegd in de OER en zijn dezelfde als die voor de deeltijdse bacheloropleiding Commerciële Economie, die zijn gebaseerd op de wettelijke regelingen. Deze eisen zijn dat studenten in het bezit zijn van een mbo-diploma middenkaderopleiding of specialistenopleiding op mbo-4-niveau.

Ook studenten met een havo- of vwo-diploma zijn toelaatbaar. Kandidaten die niet aan de vereiste vooropleidings-eisen voldoen, maar ouder zijn dan 21 jaar, kunnen op basis van een voldoende toelatings-assessment worden toegelaten tot de opleiding.

Het Ad-programma richt zich op volwassenen die al werken in een voor de opleiding relevante werkomgeving en zich niet willen of kunnen committeren aan een vierjarige opleiding, maar die wel de ambitie hebben met een programma van een beperktere omvang (twee jaar) in deeltijd hun opleidingsniveau te verhogen. Het Ad-programma verwacht van studenten dan ook dat zij over een relevante werk- of stageplek beschikken bij een bedrijf met meer dan 50 medewerkers. De relevantie van de werkplek wordt in het richtinggevend intakegesprek beoordeeld. Het instituut maakt kennis met het bedrijf en bekijkt of de werkzaamheden van de studenten op het Ad-niveau kunnen worden uitgevoerd. Het instituut kijkt dan met name naar de faciliteiten om studenten van niveau 4 tot niveau 5 op te leiden. Voor studenten die tijdens het volgen van onderwijs geen (geschikte) werkplek hebben, zoekt de instelling mogelijkheden zoals betrokkenheid bij een andere organisatie.

Personeel

Het Ad-programma Commerciële Economie wordt verzorgd door docenten die betrokken zijn bij zowel de voltijdse als de deeltijdse bacheloropleiding Commerciële Economie. Het Ad-programma beschikt over 13 docenten (12 fte) waarvan 10 (77%) een opleiding op masterniveau voltooid hebben, onder hen is één persoon (8%) werkzaam in een promotietraject. De beoogde docent-studentratio is 1:25. Alle docenten hebben relevante werkervaring in de beroepspraktijk of zijn (deels) werkzaam in de praktijk. Tevens beschikken alle docenten over een didactische basiskwalificatie of volgen de BKO-cursus (Basis Kwalificatie Onderwijs). Daarnaast beschikt één docent over een Mediorkwalificatie Onderwijs (MKO), waarvan ook toetsexpertise expliciet onderdeel is. Indien didactische expertise ontbreekt, wordt de nieuwe docent een (verplichte) training aangeboden. Alle faciliteiten en deskundigheden die binnen het team ter beschikking staan zullen ook voor het Ad-programma beschikbaar zijn.

Faciliteiten

De opleiding Commerciële Economie en de bijbehorende Ad-programma's maken gebruik van een groot onderwijscomplex van Fontys in Eindhoven. De leslokalen zijn uitgerust met smartboard, internetverbinding en voldoende stopcontacten. Voor literatuur- en bronnenonderzoek staat een mediatheek ter beschikking. Voor studenten Commerciële Economie is een speciale domeinportal ingericht met toegang tot de meest relevante statistieken, video's, vakliteratuur en -tijdschriften. Naast de domeinportal hebben studenten Commerciële Economie toegang tot twee digitale leeromgevingen: Edumundo en Hogeschooltaal. In Edumundo werken studenten voor de vakken Marketing, E-marketing, Sales en Marktonderzoek met een Edubook (in plaats van een papieren boek). Het Edubook is interactief en bestaat uit tekst, oefeningen, simulaties, beeld en geluid.

De studieloopbaanbegeleiding is afgestemd op de werkende volwassene. Tijdens studieloopbaanbegeleiding is er aandacht voor de persoonlijke werk- en privésituatie van de student. Om persoonlijk contact te stimuleren worden alle studenten gekoppeld aan een vaste studieloopbaanbegeleider. De opzet van studieloopbaanbegeleiding staat nader beschreven in het OER.

Overwegingen

Curriculum

Het curriculum van het Ad-programma Commerciële Economie is volgens het panel adequaat en logisch opgebouwd. De opzet en inhoud van het curriculum is helder. Het programma is afgeleid van het bewezen en het in 2014 geaccrediteerde bachelorprogramma Commerciële Economie. Het Ad-programma kent een goede brede basis voor studenten op mbo-4-niveau met modules met bewezen kwaliteit en het curriculum is zichtbaar samenhangend. Doordat de opdrachten en casuïstiek gedeeltelijk op de werkplek wordt uitgevoerd, is het programma tevens inhoudelijk goed gekoppeld aan praktijkvraagstukken en aan de praktijkbehoefte van het werkveld: het Ad-programma richt zich op aspecten waaraan het werkveld behoefte heeft en is door de praktijkopdrachten sterk praktijk- en beroepsgericht.

De aanpassingen die het instituut heeft gedaan in de opbouw van het curriculum ten opzichte van de bacheloropleiding zijn adequaat onderbouwd. Ad-studenten volgen gedeeltelijk gezamenlijk lessen met bachelorstudenten, hiervoor zijn geen aparte klassen gemaakt. Het panel ziet de meerwaarde van deze aanpak omdat deze positief kan werken voor het leerproces van de student. Tijdens de lessen maken docenten in dit licht adequaat gebruik van de diversiteit. De panel is er tevreden over dat Ad- en bachelorstudenten wel verschillend benaderd worden.

Het reeds aanwezige studiemateriaal voor het Ad-programma acht het panel inhoudelijk voldoende en het heeft voor het werkveld een herkenbaar niveau. Ook wordt voldoende aangesloten bij actuele ontwikkelingen. Het panel is van mening dat de afstudeeropdracht als afsluitend onderdeel kan leiden tot een eigenstandig opleidingsprofiel. Dit werd ook bevestigd door het werkveld. De doelstellingen van de afstudeeropdracht zijn in orde, maar die zijn nog niet volledig uitgewerkt. Wel is het voor docenten en studenten in grote lijnen duidelijk wat zij moeten doen. Het panel adviseert de afstudeeropdracht nader uit te werken.

Dit geldt tevens voor het portfolio. Voor dit substantiële onderdeel in het programma in de propedeuse (23 EC) is nog niet tot in detail uitgewerkt wat de opleiding van studenten verwacht. Zo zijn er geen duidelijk leerdoelen geformuleerd en is niet inzichtelijk op welke wijze getoetst en beoordeeld wordt. Het is naar de mening van het panel voor de student onvoldoende duidelijk uit welke onderdelen het portfolio moet bestaan. Ook is het daarmee voor het panel niet duidelijk of de toetsing van het portfolio valide en betrouwbaar is. Het panel is van oordeel dat het portfolio, dat een substantieel en sterk inhoudelijk deel van het Ad-programma vertegenwoordigt, cruciaal is om uitgewerkt te hebben. Momenteel is dat nog niet het geval.

Het panel is positief over de borging van de kwaliteit van de werkplek: bij de start van de opleiding worden werkplekken bezocht en de werkplekopdrachten worden regelmatig beoordeeld. Ook de informatievoorziening naar de werkplekbegeleiders noemt het panel goed. Voor studenten die tijdens het volgen van onderwijs geen (geschikte) werkplek hebben, zoekt de instelling gepaste mogelijkheden zoals betrokkenheid bij een intern project. Het panel is hier positief over.

Instroom

Naast de wettelijke instroomeisen, hanteert de opleiding geen specifieke eisen aan de instroom, wel voert de opleiding intakegesprekken waarin studenten geadviseerd worden

over de mate waarin zij passen bij de opleiding en vice versa. Tijdens de intake wordt de werkplek van studenten besproken. Het panel heeft de indruk dat het Ad-programma pragmatisch omgaat met de criteria en dat zij in de toepassing flexibel zijn. Wel is het programma duidelijk gericht op de kwaliteit van instroom. De instroomeisen noemt het panel adequaat, maar kunnen nog nader geconcretiseerd worden. Hoewel het Ad-programma geen formele intakeprocedure kent, heeft het panel vertrouwen in het vermogen van de opleiding om voor een juiste match tussen student en de opleiding te zorgen. De opleiding heeft tevens een goed beeld van het niveau van instromende studenten. Het panel adviseert aan de opleiding om de voorwaarde dat studenten in een bedrijf werkzaam moeten zijn met tenminste 50 medewerkers aan te passen. Deze eis sluit niet aan bij het regionale werkveld en draagt niet bij aan een betere realisatie van de leeruitkomsten door studenten.

Personeel

De opleiding heeft volgens het panel een prettige leeromgeving voor docenten weten te creëren. Ook heeft het panel een open cultuur ervaren. Het panel vindt het onderwijzend personeel van de bacheloropleiding Commerciële Economie geschikt om ook het Ad-programma te kunnen verzorgen. Hiervoor heeft de instelling geen extra personen aangesteld. De vakinhoudelijke kennis, de didactische vaardigheden en het niveau zijn in orde en ook heeft het personeel de juiste omvang om het onderwijs te kunnen uitvoeren. De docenten geven actief aan waar zij behoefte aan hebben en worden hierin ook gekend. Het panel waardeert dit.

Voorzieningen

Het panel heeft kennisgenomen van de fysieke voorzieningen van de opleiding en heeft een videodemonstratie van de digitale voorziening Flipping The Classroom gezien. Het panel stelt tevreden vast dat met deze tool studenten individueel en groepsgewijs gemonitord kunnen worden. Studenten van het Ad-programma hebben hiermee de beschikking over adequate voorzieningen, die hen motiveert zich op de les voor te bereiden; het panel is hier positief over. Het panel noemt Edubook veelbelovend. Ook de studenten die het panel sprak uit het deeltijdse bachelorprogramma geven aan dat Edubook bijdraagt aan de kwaliteit van de leeromgeving.

Over de studiebegeleiding is het panel positief. De docenten hebben zicht op de voortgang van studenten en ook studenten met werkervaring worden adequaat begeleid. Betrokkenen laten zien dat zij inzicht hebben in de mogelijke problemen waar deeltijdse studenten tegenaan lopen. De opleiding neemt adequate maatregelen om studenten te ondersteunen.

Al met al beoordeelt het panel dat een cruciaal en substantieel onderdeel van het programma (het portfolio) nog onvoldoende is uitgewerkt. Dit betreft de vorm, de invulling, de toetsing en de beoordeling van het portfolio. Het panel vindt het dermate van belang dat de invulling van portfolio gereed is voordat de opleiding start, dat het dit als voorwaarde wil stellen. Het stellen van een voorwaarde is volgens de beslisregels alleen mogelijk door de standaard als onvoldoende te beoordelen. Het panel acht het oordeel 'voldoet ten dele' meer van toepassing op de beoordeling van de standaard, maar die ruimte is in het huidige ad-beoordelingskader niet gegeven. Daarom komt het panel tot een onvoldoende. Het panel heeft er ook door de invulling van de andere programmaonderdelen voldoende vertrouwen in dat de opleiding deze onvoldoende op korte termijn kan wegwerken.

Conclusie: Onvoldoende

4.5 Toetsing

4.6 Standaard 3

Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Bevindingen

Toetsbeleid

In het toetsbeleidsplan van FHMM is het beleid voor het instituut beschreven. Dit beleid is ook van toepassing op de Ad-Commerciële Economie. Het instituut FHMM hanteert toetsing als selectie-instrument, leermiddel en voortgangscntrole en als kwalificeringsinstrument. Toetsing is een integraal onderdeel van het curriculum. Toetsen zijn richtinggevend voor het leer en ontwikkelproces: leren, ontwikkelen en toetsen wisselen elkaar af.

De toetsen en de inhoud van een module vormen een samenhangend geheel. De kennis, vaardigheden en houding die bij de toetsen aan bod komen zijn relevant voor de latere beroepsuitoefening. Het uitgangspunt hierbij is dat het totaal van toetsen laat zien of een student voldoet aan de gestelde competenties. Voor de nieuwe Ad-opleiding Commerciële Economie worden de volgende toetsvormen ingezet: projectopdracht, casusopdracht, kennistoets, portfolioassessment, vaardigheidstoets.

Aan elke toets is mondelinge en/of schriftelijke feedback verbonden. Bij groepsopdrachten is een individueel beoordelingsaspect toegevoegd waardoor het eindcijfer per individu kan verschillen. Studenten worden individueel ondervraagd door twee docenten en eventueel een vertegenwoordiger uit het werkveld ter beoordeling van hun (individuele) inzet. Daarnaast zijn resultaten opgenomen in het studievoortgangstestem, mede als input voor de studieloopbaanbegeleiding.

De opleiding heeft procedures, de regels betreffende afstuderen, de toetsings- en beoordelingsprocedures en de beoordelingscriteria voor de afstudeerfase vastgelegd in de handleiding afstuderen. Het aan het eind van de opleiding bereikte competentieniveau omvat de resultaten van alle toetsen (tentamens, projecten en afstudeeropdracht) uit het Ad-programma Commerciële Economie. Dit wordt formeel afgesloten met een examen. Voor ieder schriftelijk te toetsen module wordt een toetsmatrijs ontwikkeld. De finale toetsing van het bereiken van de beoogde eindkwalificaties bestaat uit een competentie-examen. Bij elk competentie-examen worden de deelcompetenties op een eigen vastgesteld niveau getoetst. De opleiding ontwikkelt momenteel de rubrics voor de verschillende vakken.

De beoordelingsprocedure voor het Ad-programma is hetzelfde als voor de bacheloropleiding. De opleiding heeft de regels betreffende afstuderen, de toetsings- en beoordelingsprocedures en de beoordelingscriteria voor de afstudeerfase vastgelegd in de afstudeerhandleiding voor studenten. De afstudeeropdracht wordt op drie aspecten beoordeeld aan de hand van het beoordelingsformulier. Op dit formulier zijn de criteria voor de beoordeling van de aspecten vastgelegd. Het resultaat van de afstudeeropdracht wordt beoordeeld door twee docenten en een werkvelddeskundige. De scriptie wordt door de examinatoren beoordeeld aan de hand van een aantal vooraf geformuleerde criteria, die in het informatiedossier worden genoemd.

Kwaliteitsborging

Onderdeel van de PDCA-cyclus vormt de toetscommissie op instituutsniveau (als onderdeel van de examencommissie) die een adviserende en controlerende rol heeft bij de kwaliteitsborging van de toetsing. De instelling beschrijft en licht toe op welke wijze de opleiding volledig, transparant, valide en betrouwbaar toetst. Bij de schriftelijke toetsen is een toetsmatrijs beschikbaar om de validiteit te borgen. De betrouwbaarheid van de beoordeling borgt het management door antwoordmodellen bij schriftelijke tentamens en beoordelingsformulieren bij practica en projecten. Bij schriftelijke tentamens wordt de betrouwbaarheid bovendien vergroot door bij het opstellen van de toetsvragen het vierogenprincipe toe te passen. Zowel bij het ontwerpen van de toetsmatrijs als bij het construeren en screenen van de toets zijn altijd minimaal twee examinatoren betrokken. De examencommissie wijst de examinatoren aan.

De opleidingscommissie is een gezamenlijke commissie voor de opleidingen Commerciële Economie binnen het instituut. De opleidingscommissie is een orgaan voor advies en beoordeling over het onderwijs en de OER. De examencommissie bestaat uit docenten. Docenten die ook het management vormen, zijn uitgesloten van deelname. Binnen de Fontys Hogeschool voor Marketing en Management functioneert één brede centrale examencommissie voor alle opleidingen. De examencommissie bestaat wel uit een subcommissies voor elke opleiding, die de operationele taken uitvoeren. In de centrale examencommissie is een extern lid van een ander Fontysonderdeel opgenomen. De examencommissie heeft tot taak het vaststellen van regels voor het borgen van de kwaliteit van de tentamens en examens. De toetsprocedures en regels worden bewaakt door de examencommissie. Onderdeel van de examencommissie is de toetscommissie.

Overwegingen

Toetsbeleid en toetsing

Het toetsbeleid van het Instituut FHMM voldoet aan de eisen. De OER heeft de opleiding uitgewerkt voor het Ad-programma Commerciële Economie. Naast het beleid van toetsing is ook de structuur van de toetsing duidelijk voor het panel. De opleiding gaf tevens de indruk goed nagedacht te hebben over de inhoud van de toetsing. De inmiddels aanwezige elementen zijn naar het oordeel van het panel vertrouwenwekkend; de instelling kan hier indien nodig op terugvallen. Ondanks de ontwikkeling die de opleiding noodzakelijkerwijs nog nodig heeft om de toetsing uit te werken voor het Ad-programma Commerciële Economie te komen, heeft het panel gezien dat de opleiding de juiste middelen in huis heeft om deze ontwikkeling vorm te geven.

Kwaliteitsborging

De verschillende maatregelen om de kwaliteit van toetsing te garanderen noemt het panel juist. Zo hanteert het Ad-programma het vierogenprincipe voor het ontwerpen van een toets. Bovendien wordt de procedure om de tentamenkwaliteit te garanderen gestructureerd bewaakt door de examencommissie. Het panel is hier positief over en adviseert om ook de stage met meer ogen te beoordelen. Al met al is het panel van mening dat docenten voldoende handvatten aangereikt krijgen van het management om de toetsing met de nodige kwaliteitsborgen uit te voeren en aan de eisen te voldoen. Tevens is de opleiding in staat daadwerkelijk toe te zien op de borging van de kwaliteit.

Opleidings- en examencommissie

De opleidingscommissie voert haar taken adequaat uit. De toetscommissie is een duidelijke vraagbaak voor docenten. Het panel is hier positief over. De examencommissie speelt naar de mening van het panel nog geen duidelijk actieve kwaliteitsborgende rol. Tijdens het locatiebezoek nam de examencommissie niet duidelijk stelling betreffende de toetsing van het portfolio.

Conclusie: Voldoende

4.7 Algemene conclusie over de kwaliteit van het Ad-programma

De kwaliteit van het nieuw Ad-programma is naar het oordeel van het panel voldoende onder voorwaarde. Dit positieve eindoordeel is tot stand gekomen omdat standaard 1 en standaard 3 van het beperkte kader voor de toets nieuw Ad-programma van de NVAO als voldoende zijn beoordeeld en standaard 2 als onvoldoende, omdat een cruciaal en substantieel onderdeel van het programma (het portfolio met in de propedeuse 23 EC en studiejaar 2 4 EC) nog onvoldoende is uitgewerkt. Dit betreft de vorm, de invulling, de toetsing en de beoordeling van het portfolio. Op deze wijze is het voor het panel niet mogelijk geweest voldoende inzicht te krijgen in de invulling van het programma van het eerste deel van de opleiding. Wel is het panel van mening dat deze lacune binnen afzienbare tijd is weg te werken. Het panel vindt het dermate van belang dat de invulling van portfolio gereed is voordat de opleiding start, dat het dit als voorwaarde wil stellen. Het panel beoordeelt de opleiding dan ook als voldoende onder voorwaarde. De voorwaarde die het panel stelt, waaraan de opleiding moet voldoen is:

De opleiding levert uiterlijk 1 september 2017 een studiehandleiding aan voor het portfolio van de propedeuse waarin dit programmaonderdeel gedetailleerd en inhoudelijk adequaat en grondig is uitgewerkt. Dit houdt in dat de leerdoelen moeten zijn geformuleerd, de beoogde invulling van het portfolio wordt toegelicht en dat ook de uitwerking van de toetsing en beoordeling van het portfolio (inclusief toetsvormen en beoordelingscriteria) aan de gestelde kwaliteitsnormen voldoet.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2 Onderwijsleeromgeving	2. Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Onvoldoende
3 Toetsing	3. Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing	Voldoende
Algemene conclusie		Voldoende onder voorwaarden

Bijlage 1: Samenstelling panel

De NVAO heeft een panel vastgesteld met volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Jacintha Bonsma – Haarlemmer, MEd; Opleidingscoördinator Commerciële Economie deeltijd/duaal aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN);

Leden:

- Drs. Ing. Jos Rooijakkers; Directievoorzitter Rabobank Eindhoven-Veldhoven;
- Drs. Kris Brees, Kris Brees is senior adviseur en partner bij ICSB Marketing en Strategie;
- Student-lid: Arie van Scheepen; pas afgestudeerd aan de Universiteit Utrecht in de deeltijdmaster Bestuurs- en Organisationswetenschappen, hiervoor heeft hij de bacheloropleiding Algemene Operationele Techniek/ Energietechniek aan de Hogeschool Utrecht gevolgd.

Jacintha Bonsma – Haarlemmer

Jacintha Bonsma werkte na het afronden van de bachelor Commerciële Economie en NIMA-C, meer dan 15 jaar als coördinator en later als product en categorymanager bij verschillende bedrijven (o.a. Essilor BV en Nedac Sorbo). Zij vervolgde haar carrière als docent marketing en onderwijsontwikkelaar in het domein Hospitality en Recreatie op een mbo-instelling. Zij werkte vervolgens enkele jaren als teamleider in het domein Commerciële Dienstverlening en Handel. Daarnaast was zij ook intern auditor binnen deze instelling. Ook heeft zij als projectleider een rol gespeeld bij de invoering van de nieuwe mbo-kwalificatiedossiers binnen deze instelling. In 2015 rondde zij haar Master Leren en Innoveren af. Sinds 2015 is zij werkzaam als opleidingscoördinator van de opleiding Commerciële Economie deeltijd/duaal aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Drs. Ing. Jos Rooijakkers;

Jos Rooijakkers was aan het einde van zijn studie Bedrijfseconomie aan de KUB Tilburg politiek actief als wethouder Financien, Sociale Zaken en Maatschappelijke dienstverlening van de gemeente Geldrop. Hij oefende vervolgens een jaar het vak van docent bedrijfseconomie uit alvorens verschillende directieposities te bekleden binnen de ING-bank en later de Rabobank. Zo was hij van 1996 tot 2002 actief als Directeur Bedrijven bij de Rabobank Eindhoven. Sindsdien is hij directievoorzitter van Rabobank Eindhoven-Veldhoven.

Drs. Kris Brees,

Kris Brees is afgestudeerd als handelsingenieur, met de optie marketing aan de Katholieke Universiteit Leuven. Hij heeft daarnaast een opleiding voltooid tot bedrijfsconsulent aan het Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand in Brussel. Hij was onder meer werkzaam als brandmanager bij Vandemoortele Benelux, senior productmanager Knorr bij Bestfoods Belgium, group productmanager Knorr bij Bestfoods Nederland en brandleader Knorr Nederland bij Unilever Bestfoods Nederland. Sedert 2005 is de heer Brees partner bij ICSB, een onderneming die zich toelegt op advies, onderzoek en opleiding rond marketingstrategie, innovatie, segmenteren, positioneren en communicatie.

Arie van Scheepen

De heer Van Scheepen is recent afgestudeerd aan de Universiteit Utrecht in de deeltijdmaster Bestuurs- en Organisationswetenschappen, hiervoor heeft hij de bacheloropleiding Algemene Operationele Techniek/ Energietechniek aan de Hogeschool Utrecht gevolgd. waarna hij als docent betrokken is geweest bij de opleiding Technische Bedrijfskunde aan de Hogeschool van Utrecht. Momenteel is hij directiesecretaris van het Institute for Engineering & Design van de Hogeschool Utrecht.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door drs. Jetse Siebenga, procescoördinator NVAO en drs. Astrid Koster, onderwijskundige, Edukos Advies, secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie van het Ad-programma Commerciële Economie 13 maart 2017 in Eindhoven. Het programma (inclusief gesprekspartners) was als volgt samengesteld:

08.30u – 09.15u	Ontvangst en vooroverleg panel
09.15u - 10.00u	Sessie 1 – gesprek vertegenwoordigers instellingsbestuur en onderwijsinstituut – Ronald Philipsen, directeur FHMM – Arn Bressers, opleidingsmanager CE – Annemarie van Alphen, curriculumcommissie, opleidingscoördinator deeltijd – Marije Dahmen, opleidingscoördinator deeltijd
10.00u - 10.45u	Sessie 2 – gesprek vertegenwoordigers docententeam – Pauline Schepers, docent marketing – Twan Arts, docent marktonderzoek – Frank Vogels, docent bedrijfseconomie – Jelmer Veldman, docent marketing & communicatie – Roland Classen, docent sales – Wim Wilms, SLB, docent afstuderen
10.45u – 11.00u	Pauze
11.00u - 11.30u	Sessie 3 – gesprek vertegenwoordigers deeltijdstudenten – Renate Heijde, financieel assistent Rabobank, cohort 2015 – Anne Brouwers, program manager Avnet Technology Solutions, cohort 2013 – Sybren Runhaar, marketing en sales manager MVD Motorsports, cohort 2013 – Mark Selten, accountmanager HSPRO, cohort 2014 – Marijn Verpaalen, project coördinator Philips Lighting, cohort 2014
11.30u - 12.00u	Sessie 4 – gesprek vertegenwoordigers examencommissie – Paula van der Velden, voorzitter examencommissie – Jan Paulusse, secretaris examencommissie – Martin Hummelink, CE lid examencommissie
12.00u - 12.30u	Rondleiding leeromgeving voor deeltijdstudenten (fysiek en/of digitaal)
12.30u - 13.15u	Overleg panel tijdens lunch (<i>besloten</i>)
13.15u – 14.00u	Sessie 5 – gesprek vertegenwoordigers werkveld – Petra Claessen, managing director & new business BTG – Edgar de Beule, directeur Markteffect ('virtueel' aanwezig) – Daan Lammers, directeur Laméco
14.00u - 14.30u	Sessie 6 – tweede gesprek vertegenwoordigers opleidingsmanagement met aandacht voor zaken die nog onduidelijk zijn (eventueel) – Ronald Philipsen, directeur FHMM – Arn Bressers, opleidingsmanager CE – Annemarie van Alphen, curriculumcommissie, opleidingscoördinator deeltijd – Marije Dahmen, opleidingscoördinator deeltijd

14.30u – 16.00u	Overleg panel (<i>besloten</i>)
16.00u – 16.30u	Beknopte terugkoppeling – Ronald Philipsen, directeur FHMM – Arn Bressers, opleidingsmanager CE – Annemarie van Alphen, curriculumcommissie, opleidingscoördinator deeltijd – Marije Dahmen, opleidingscoördinator deeltijd

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

*Informatiedossier Ad-programma/instelling (Documentatiedossier TNO Ad CE Definitief)
inclusief de volgende bijlagen:*

- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding
- Schematisch programmaoverzicht
- Detailbeschrijving curriculum (in ontwikkeling)
- Onderwijs- en examenregeling (OER)
- Overzicht van het in te zetten personeel
- Besluit macrodoelmatigheid
- Overzicht van de contacten met het werkveld
- Beoogde docent-studentratio en aantal contacturen per studiejaar
- Ontwikkelingsplan FHMM 2014-2018
- Programmaplan Toekomstbestendig Economisch Deeltijdonderwijs (TED)
- Landelijk beroeps- en competentieprofiel CE
- Conceptliteratuurlijst Ad-programma
- Samenstelling Raad van Advies FHMM
- Onderwijsvisie FHMM
- Schematische weergave bachelorprogramma (concept 2017-2018)
- Beoordelingscriteria beroepssituaties studenten
- Screenshots portal voor studenten
- Toetsbeleidsplan FHMM
- Introductiemap voor studenten (excl. bijlagen)
- Handleiding propedeuse-examen/assessment
- Handleiding eindexamen/afstuderen
- Planning tentamens
- FHMM Professionaliseringsplan
- Vertaling landelijk competentieprofiel naar FHMM
- Profileren CE-opleidingen Fontys
- Profileren CE locatie Eindhoven
- FHMM Kwaliteitszorgbeleid
- Definitief besluit accreditatie hbo-bachelor CE

Aanvullende documentatie

- Ad CE-Beschrijving afstudeerrichtingen
- Portfolio competentie examen propedeuse

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Studiemateriaal

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

Ad	Associate degree
ba	bachelor
BKE	Basis Kwalificatie Examineren
BKO	Basis Kwalificatie Onderwijs
BoKS	Body of Knowledge & Skills
CLOTS	Competenties, Leerdoelen, Onderwijsactiviteiten, Toetsing en Studiepunten
EC	European Credits
ECTS	European Credit Transfer System
FHMM	Fontys Hogeschool voor Marketing en Management
Fte	Full Time Equivalent
hbo	hoger beroepsonderwijs
mbo-4	middelbaar beroepsonderwijs niveau 4
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MKO	Medior Kwalificaites Onderwijs
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OER	Onderwijs- en Examenreglement
TED	Toekomstbestendig Economisch Deeltijdonderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op beperkte toetsing van het nieuwe Associate-degreeprogramma Commerciële Economie van de Fontys Hogescholen.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer 005269